

DE ONDERWIJSVISITATIE **Industrieel productontwerpen**

Een evaluatie van de kwaliteit van de professionele opleiding Industrieel productontwerpen aan de Hogeschool West-Vlaanderen

www.vluhr.be/kwaliteitszorg Brussel – december 2014

vluhr

**DE ONDERWIJSVISITATIE
INDUSTRIEEL PRODUCTONTWERPEN**

Een gedrukte versie van dit rapport kan tegen betaling bekomen worden bij de Cel Kwaliteitszorg.

Ravensteingalerij 27
1000 Brussel
T +32 (0)2 792 55 00
F +32(0)2 211 41 99

Het rapport is elektronisch beschikbaar op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

Wettelijk depot: D/2014/12.784/40

VOORWOORD VAN DE VOORZITTER VAN HET BESTUURSCOMITÉ KWALITEITSZORG

Voor u ligt het rapport van de visitatiecommissie Industrieel productontwerpen. Deze visitatiecommissie brengt met dit rapport verslag uit over haar evaluatie van de opleiding Industrieel productontwerpen aan de Hogeschool West-Vlaanderen. Daarbij geeft zij toelichting bij de oordelen en aanbevelingen die resulteren uit het kwaliteitsonderzoek dat zij heeft verricht bij de bezochte opleiding. Dit initiatief kadert in de opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR) betreffende de externe kwaliteitszorg in het Vlaamse hoger onderwijs.

Het visitatierapport is in de eerste plaats bedoeld voor de betrokken opleiding. Daarnaast wil het rapport aan de maatschappij objectieve informatie verschaffen over de kwaliteit van de geëvalueerde opleiding. Daarom is het visitatierapport ook op de webstek van de VLUHR publiek gemaakt.

Dit visitatierapport geeft een momentopname weer van de betrokken opleiding en vertegenwoordigt daarmee slechts één fase in het proces van blijvende zorg voor onderwijskwaliteit. Immers, al na korte tijd kunnen de opleidingen gewijzigd zijn, al dan niet als reactie op de oordelen en aanbevelingen van de visitatiecommissie.

Graag dank ik namens het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van de VLUHR de voorzitter en de leden van de visitatiecommissie voor de bestede tijd alsook voor de deskundigheid waarmee zij hun opdracht hebben uitgevoerd. De visitatie was ook enkel mogelijk dankzij de inzet van velen die binnen de opleiding betrokken waren. Ook hen willen wij daarvoor onze erkentelijkheid betuigen.

Hopelijk ervaart de opleiding dit rapport als een kritische weerspiegeling van haar inspanningen en als een bijkomende stimulans om de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding te verbeteren.

Nik Heerens

Voorzitter Bestuurscomité Kwaliteitszorg

	Voorwoord van de voorzitter van het Bestuurscomité Kwaliteitszorg	3
	DEEL 1 ALGEMEEN DEEL	
Hoofdstuk I	De onderwijsvisitatie	
	Industrieel productontwerpen	9
Hoofdstuk II	Tabel met scores	13
	DEEL 2 OPLEIDINGSRAPPORTEN EN SAMENVATTINGEN	
Hoofdstuk I	Hogeschool West-Vlaanderen	19
	BIJLAGE	
	Personalía van de leden van de visitatiecommissie	41

VERIFIEERBARE FEITEN¹

Algemeen

Hoofdstuk I Bezoekschema

Per opleiding

- Hoofdstuk II** Lijst met de opleidingsspecifieke leerresultaten in relatie tot de gevalideerde domeinspecifieke leerresultaten opgesteld volgens de handleiding van de VLUHR
- Hoofdstuk III** Schematisch programmaoverzicht met vermelding van het aantal studiepunten per opleidingsonderdeel
- Hoofdstuk IV** Omvang van het ingezette personeel in VTE, ingedeeld naar categorie van aanstelling
- Hoofdstuk V** Instroomgegevens, doorstroomgegevens en totaal aantal studenten
- Hoofdstuk VI** De studieduur tot het behalen van het diploma per instromende cohorte en de gemiddelde studieduur per afstuderende cohorte
- Hoofdstuk VII** Overzicht van de belangrijkste activiteiten van de opleiding met betrekking tot internationalisering conform de visie van de opleiding, met minimaal de mobiliteit op basis van internationaal aanvaarde definities

¹ De verifieerbare feiten voor de visitatie Industrieel productontwerpen zijn terug te vinden op www.vluhr.be/kwaliteitszorg

DEEL 1

Algemeen deel

HOOFDSTUK I

De onderwijsvisitatie Industrieel productontwerpen

1 INLEIDING

In dit rapport brengt de visitatiecommissie Industrieel productontwerpen onder voorzitterschap van Maka De Lameilleure, verslag uit van haar bevindingen over de professionele bacheloropleiding Industrieel productontwerpen van Hogeschool West-Vlaanderen die zij in het voorjaar 2014, in opdracht van de Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad (VLUHR), heeft bezocht.

Dit initiatief kadert, conform de decretale opdracht, in de werkzaamheden van de VLUHR met betrekking tot de organisatie en uitvoering van de externe beoordelingen van het onderwijs aan de Vlaamse universiteiten, hogescholen en andere ambtshalve geregistreerde instellingen.

2 DE BETROKKEN OPLEIDINGEN

De opleiding Industrieel productontwerpen wordt door één instelling aangeboden. Dit visitatierapport geeft de bevindingen weer van de commissie. Ingevolge haar opdracht heeft deze commissie Hogeschool West-Vlaanderen van 26 tot en met 27 mei 2014 bezocht.

3 DE COMMISSIE

3.1 Samenstelling

De samenstelling van de commissie Industrieel productontwerpen werd bekrachtigd door het Bestuurscomité Kwaliteitszorg van 4 oktober 2013, 13 november 2013 en 14 februari 2014. De samenstelling van de visitatiecommissie kreeg op 31 maart 2014 een positief advies van de NVAO.

De visitatiecommissie heeft de volgende samenstelling:

- Voorzitter
 - **Mevrouw Maka De Lameillieure**, managing director bij Flanders InShape.
- Domeindeskundig lid
 - **de Heer Guy Van Wijmeersch**, Director Product Marketing bij Barco.
- Onderwijskundig lid
 - **Mevrouw Regine W. Vroom**, assistent-professor aan de TU Delft in het vakgebied Product design & Computer aided design.
- Student-lid
 - **Mevrouw Lauren Absillis**, studente Interieurvormgeving, LUCA School of Arts.
- Secretaris
 - **Mevrouw Ciska De Ruyver**, stafmedewerker kwaliteitszorg verbonden aan de Cel Kwaliteitszorg van Vlaamse Universiteiten en Hogescholen Raad, trad op als projectbegeleider en secretaris van deze visitatie.

Voor korte curricula vitae van de commissieleden wordt verwezen naar bijlage 1.

3.2 Taakomschrijving

Van de visitatiecommissie wordt verwacht dat zij

- gemotiveerde en onderbouwde oordelen geeft over de opleiding aan de hand van het beoordelingskader.
- aanbevelingen formuleert om waar mogelijk te komen tot kwaliteitsverbetering, en
- de bredere samenleving informeert over haar bevindingen.

3.3 Werkwijze

3.3.1 Voorbereiding

Ter voorbereiding van de visitatie werd aan de instelling gevraagd een zelf-evaluatierapport op te stellen. De Cel Kwaliteitszorg van de VLUHR heeft hiervoor een visitatieprotocol ter beschikking gesteld, waarin de verwachtingen ten aanzien van de inhoud van het zelfevaluatie-rapport uitgebreid zijn beschreven. Het zelfevaluatie-rapport volgt de opbouw van het accreditatiekader.

De commissie ontving het zelfevaluatie-rapport enkele weken voor het eigenlijke bezoek, waardoor zij de gelegenheid kreeg dit document vooraf zorgvuldig te bestuderen en het bezoek grondig voor te bereiden. De commissieleden werden bovendien verzocht om elk een tweetal afstudeerwerken grondig door te nemen vooraleer het bezoek plaatsvond.

De commissie hield haar installatievergadering op 7 mei 2014. Tijdens deze vergadering werden de commissieleden verder ingelicht over het visitatieproces en hebben zij zich concreet voorbereid op het af te leggen bezoek. Bijzondere aandacht is besteed aan een eenduidige toepassing van het beoordelingskader en het visitatieprotocol. Verder werd het programma van het bezoek opgesteld (zie *verifieerbare feiten*) en werd een eerste bespreking gewijd aan het zelfevaluatie-rapport.

3.3.2 Bezoek aan de instelling

Tijdens het in situ bezoek aan de instelling heeft de commissie gesprekken kunnen voeren met de verschillende betrokkenen bij de opleiding. Het bezoekschema voorzag gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de studenten, de docenten, de alumni en de opleidingsgebonden ondersteuners.

Daarnaast werd een bezoek aan de faciliteiten (inclusief bibliotheek, leslokalen en computerfaciliteiten) ingepland. Ten slotte was er een spreekuur waarop de commissie bijkomend leden van de opleiding kon uitnodigen of waarop personen op een vertrouwelijke wijze door de commissie konden worden gehoord.

Ook werd aan de instelling gevraagd – als een derde bron van informatie – om een aantal documenten ter inzage te leggen ten behoeve van de commissie. Tijdens het bezoek is voldoende tijd uitgetrokken om de commissie de gelegenheid te geven om deze documenten te bestuderen. De

documenten die ter inzage van de commissie werden gelegd, waren: verslagen van overleg in relevante commissies/organen, een representatieve selectie van handboeken/studiemateriaal, indicaties van de competenties van het personeel, de toets- en evaluatieopgaven waarvan de commissie heeft aangegeven dat zij die tijdens het bezoek wenst in te kijken en een bijkomend aantal afstudeerwerken. Daar waar de commissie het noodzakelijk achtte heeft zij bijkomende informatie opgevraagd tijdens het bezoek om haar oordeel goed te kunnen onderbouwen.

Aan het einde van het bezoek werden, na intern beraad van de commissie, de voorlopige bevindingen mondeling aan de gevisiteerde opleiding meegedeeld.

3.3.3 Rapportering

Als laatste stap in het visitatieproces heeft de visitatiecommissie per generieke kwaliteitswaarborg haar bevindingen, overwegingen, het oordeel en verbeter suggesties geformuleerd. Een overzicht van de verbeter suggesties die de commissie doet ten aanzien van de opleiding is achteraan bij het rapport opgenomen.

De opleidingsverantwoordelijken van de betrokken opleiding werden in de gelegenheid gesteld om op het concept van het rapport te reageren alvorens de tekst ervan definitief werd vastgelegd.

HOOFDSTUK II

Tabel met scores

In de hierna volgende tabel wordt het oordeel van de commissie op de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het accreditatiekader weergegeven.

Per generieke kwaliteitswaarborg wordt in de tabel aangegeven of de opleiding hier volgens de commissie onvoldoende, voldoende, goed of excellent scoort. In het opleidingsrapport is inzichtelijk gemaakt hoe de commissie op basis van de beoordelingscriteria tot een beoordeling per generieke kwaliteitswaarborg en vervolgens tot een eindoordeel is gekomen. De oordelen zijn zo goed mogelijk onderbouwd met feiten en analyses. Het is dan ook duidelijk dat de scores in onderstaande tabel gelezen en geïnterpreteerd moeten worden in samenhang met de oordelen die in de tekst worden gemaakt.

Bij de beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs.

Volgende onderstaande definities worden gehanteerd bij het geven van de oordelen:

Voldoende (V)	De opleiding voldoet aan de basiskwaliteit want zij vertoont een acceptabel niveau voor de generieke kwaliteitswaarborg.
Goed (G)	De opleiding overstijgt systematisch de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg.
Excellent (E)	De opleiding steekt ver uit boven de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg en geldt hierbij als een (inter)nationaal voorbeeld.
Onvoldoende (O)	De generieke kwaliteitswaarborg is onvoldoende aanwezig.

De opleidingen Industrieel productontwerpen

	GKW 1 Beoogd eindniveau	GKW 2 Onderwijs- proces	GKW 3 Gerealiseerd eindniveau	Eindoordeel
Hogeschool West-Vlaanderen	G	V	G	G

DEEL 2

Opleidingsrapport

HOGESCHOOL WEST-VLAANDEREN

SAMENVATTING VISITATIERAPPORT

Industrieel productontwerpen

Op 26 en 27 mei 2014 werd de opleiding Industrieel productontwerpen van de Hogeschool West-Vlaanderen, in het kader van een onderwijsvisitatie op haar kwaliteit geëvalueerd door een commissie van onafhankelijke experts. In deze samenvatting, die een momentopname weergeeft, worden de belangrijkste bevindingen van de commissie opgelijst.

Profilering

De opleiding industrieel productontwerpen situeert zich binnen de technische en creatieve opleidingen van de Hogeschool West-Vlaanderen. De unieke professionele bacheloropleiding richt zich tot een brede instroom van studenten. Er zijn geen logisch aansluitende of ideale vooropleidingen.

Het profiel van de industrieel productontwerper is bij uitstek professioneel gericht en georiënteerd op het maken van fysieke producten. De opleiding is daarbij sterk gefocust op de regionale industrie. In het academiejaar 2013-2014 telde de opleiding 268 ingeschreven studenten.

Programma

Het programma telt 180 studiepunten met een eerder zware studiebelasting. De opleiding heeft een modulaire structuur verdeeld over zes semesters in drie opleidingsjaren. In het eerste opleidingsjaar volgen alle studenten dezelfde modules. In het tweede opleidingsjaar kiest de student een van de drie mogelijke keuzetrajecten 'Product&Engineering', 'Product&Gebruik' of 'Product&Vorm'. Het derde opleidingsjaar wordt gekarakteriseerd door de module Stage en de module Bachelorproef die vrij te kiezen zijn en elk 12 studiepunten tellen.

De studenten zijn enthousiast over de mogelijkheid om eigen accenten, via de keuzetrajecten en keuzemodules, in het programma te leggen. De stage en de bachelorproef zijn op orde. De duidelijke professionele gerichtheid van het programma zit vervat in de vele hands-on opdrachten en het maken van fysieke producten. De werkvormen zijn gevarieerd en het studiemateriaal adequaat. De opleiding voorziet ook voldoende internationaliseringsmogelijkheden.

Beoordeling en toetsing

De opleiding heeft een grote diversiteit in de toetsingvormen alsook een mix van theoretische toetsen en praktijktoetsingen. De praktijkopdrachten zijn meestal gelinkt aan een case, waardoor de realiteit in de toetsing wordt binnengebracht. De toetsing, de examinering en de beoordeling ervan zijn helder en transparant voor iedereen.

Begeleiding en ondersteuning

De opleidings specifieke voorzieningen in het Industrial Design Center zijn indrukwekkend en zeer goed. De studie- en trajectbegeleiding en de ombudswerking zijn aan de maat.

Slaagkansen en beroepsmogelijkheden

De in, doorstroom- en uitstroombegeleiding is op orde. Het studie- en diplomarendement en de drop-out zijn behoorlijk.

De industrieel productontwerper wordt voornamelijk voorbereid op een regionale job, maar krijgt tijdens de opleiding ook te maken met internationale aspecten. De afgestudeerden kunnen hierdoor zowel lokale als internationale ambities waarmaken. Er is duidelijk vraag naar de afgestudeerden, hun inzetbaarheid is hoog. 1 op 4 alumni studeert ook verder.

OPLEIDINGSRAPPORT

Woord vooraf

Dit rapport behandelt de opleiding Industrieel productontwerpen aan de Hogeschool West-Vlaanderen. De visitatiecommissie bezocht deze opleiding op 26 en 27 mei 2014.

De visitatiecommissie beoordeelt de opleiding aan de hand van de drie generieke kwaliteitswaarborgen uit het VLUHR-beoordelingskader. Dit kader is afgestemd op de accreditatievereisten zoals gehanteerd door de NVAO. Voor elke generieke kwaliteitswaarborg geeft de commissie een gewogen en gemotiveerd oordeel op een vierpuntenschaal: onvoldoende, voldoende, goed of excellent. Bij de beoordeling van de generieke kwaliteitswaarborgen betekent het concept 'basiskwaliteit' dat de generieke kwaliteitswaarborg aanwezig is en de opleiding – of een opleidingsvariant – voldoet aan de kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs mag worden verwacht van een bachelor- of masteropleiding in het hoger onderwijs. De score voldoende wijst er op dat de opleiding voldoet aan de basiskwaliteit en een acceptabel niveau vertoont voor de generieke kwaliteitswaarborg. Indien de opleiding goed scoort dan overstijgt ze systematisch de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg. Bij een score excellent steekt de opleiding ver uit boven de basiskwaliteit voor de generieke kwaliteitswaarborg en geldt ze hierbij als een (inter)nationaal voorbeeld. De score onvoldoende getuigt dan weer dat de generieke kwaliteitswaarborg onvoldoende aanwezig is.

De oordelen worden onderbouwd met feiten en analyses. De commissie heeft inzichtelijk gemaakt hoe zij tot haar oordeel is gekomen. De commissie geeft ook een eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding als geheel aan de hand van dezelfde vierpuntenschaal. De oordelen en aanbevelingen hebben betrekking op de opleiding met alle daaronder ressorterende varianten, tenzij anders vermeld.

De commissie beoordeelt de kwaliteit van de opleiding zoals zij die heeft vastgesteld op het moment van het visitatiebezoek. De commissie heeft zich bij haar oordeel gebaseerd op het zelfevaluatie-rapport en de informatie die voortkwam uit de gesprekken met de opleidingsverantwoordelijken, de lesgevers, de studenten, de alumni, vertegenwoordigers van het werkveld en de verantwoordelijken op opleidingsniveau voor interne kwaliteitszorg, internationalisering en studiebegeleiding. De commissie heeft ook het studiemateriaal, de afstudeerwerken en de examenvragen

bestudeerd. Tevens is door de commissie een bezoek gebracht aan de opleidingsspecifieke faciliteiten.

Naast het oordeel formuleert de visitatiecommissie in het rapport aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief. Op die manier wenst de commissie bij te dragen aan de kwaliteitsverbetering van de opleiding. De aanbevelingen zijn opgenomen bij de respectievelijke generieke kwaliteitswaarborgen. Aan het eind van het rapport is een overzicht opgenomen van verbeter suggesties.

Situering van de opleiding

De opleiding Industrieel productontwerpen situeert zich binnen de technische en creatieve opleidingen van de Hogeschool West-Vlaanderen. De opleiding wordt georganiseerd in het **Industrial Design Center (IDC)** te Kortrijk. In hetzelfde gebouw wordt ook de masteropleiding Industrieel Ontwerpen van UGent campus Kortrijk ingericht.

Om in te gaan op de behoefte – van de industrie – aan creatief geschoolde technici op bachelorniveau lanceerde de opleiding Multimedia en communicatietechnologie in het academiejaar 2003-2004 een afstudeer richting ‘Industrieel productontwerpen’ naast ‘Multimedia en communicatietechnologie’ en ‘Digital arts en entertainment’. In maart 2010 adviseerde de visitatiecommissie de opleiding om deze afstudeer richting te verzelfstandigen. Na een positieve Toets Nieuwe Opleiding werd in het academiejaar 2011-2012 van start gegaan met een nieuwe **unieke professionele bacheloropleiding** in Vlaanderen.

De opleiding is een driejarige studie van 180 studiepunten en richt zich tot een brede instroom van studenten. In het academiejaar 2011-2012 waren er in het totaal 191 studenten, in het academiejaar 2012-2013 202 en in het academiejaar 2013-2014 268. De opleiding kent sinds haar ontstaan een sterke **groei van het aantal studenten**.

Generieke kwaliteitswaarborg 1 - Beoogd eindniveau

De commissie beoordeelt het beoogd eindniveau van de opleiding Industrieel productontwerpen als goed.

Tijdens het visitatiebezoek werd de opleiding omschreven als **‘een ontwerpersopleiding die maakt’**, getypeerd door haar hands-on-aanpak met grote focus op materialisatie. Het profiel van de industrieel productont-

werper is bij uitstek professioneel gericht en georiënteerd op het maken van fysieke producten. De opleiding is daarbij sterk gefocust op de regionale industrie, “Think global, act local” is hierbij het motto. Het is een expliciete keuze om Vlaamse industrieel productontwerpers op te leiden die, indien ze dit willen, ook internationaal kunnen werken. De tewerkstelling van de alumni representeert dit ook duidelijk. Uit de gesprekken blijkt overtuigend dat de studenten en het werkveld bekend zijn met deze doelstellingen.

De opleidingsspecifieke leerresultaten zijn identiek aan de domeinspecifieke leerresultaten. Het domeinspecifieke leerresultatenkader is in nauwe samenspraak met het werkveld en het docententeam opgesteld en wordt blijvend bewaakt. De commissie heeft grote waardering voor het duidelijk **competentieprofiel** dat helder de verwachtingen van wat een Industrieel productontwerper moet kunnen, omschrijft. Uit de gesprekken met de alumni en de vertegenwoordigers van het werkveld bleek dat het competentieprofiel als op maat en op niveau wordt gevonden. Door talrijke formele en informele contacten met het (internationale) werkveld en de alumni wordt voortdurend feedback over het competentieprofiel verzameld. De terugkoppeling wordt ook, indien nodig, verwerkt. Zo bleek dat alumni en werkveld vroegen om een diversificatie in het profiel, rekening houdend met de sterktes en interesses van de instromende studenten en met de evoluties in het werkveld. De opleiding gaf hier gehoor aan door het invoeren van drie keuzetrajecten ‘Product&Engineering’, ‘Product&Gebruik’ en ‘Product&Vorm’. De commissie waardeert dat de opleiding op aangeven van het werkveld en alumni keuzetrajecten inricht, het flexibel afstemmen is een sterk punt van de opleiding. De commissie stelt wel vast dat de opleiding haar keuzetrajecten nog niet heeft uitgewerkt via haar opleidingsspecifieke leerresultaten. De keuzetrajecten accentueren – impliciet – bepaalde leerresultaten waardoor andere leerresultaten minder aan bod komen. Via de keuzetrajecten ontstaat zo een spanning tussen het verder werken op de sterktes van de studenten en de verwachtingen ten opzichte van de opleiding tot ‘complete’ ontwerpers. De commissie beveelt daarom aan dat de opleiding blijft bewaken dat een basisniveau van alle leerresultaten in voldoende mate in alle drie de keuzetrajecten wordt behaald. De commissie meent dat het de opleiding kan helpen dit basisniveau voor elk leerresultaat te beschrijven.

De opleiding bewaakt haar lokale verankering en kijkt tegelijkertijd naar wat in het buitenland gebeurt. De ontwikkelingen in het internationale werkveld en vakgebied worden opgevolgd. Het Industrial Design Center,

dat de basis vormt voor de synergie tussen het onderwijs, het onderzoek en de dienstverlening van de opleiding, zorgt er ook voor dat de opleiding mee is met wat op internationaal vlak speelt. De commissie vindt echter op basis van de gesprekken en het zelfevaluatierapport dat de doelen van **internationalisering** duidelijker geformuleerd en afgelijnd kunnen worden. De commissie moedigt de opleiding daarom aan om haar uitgangspunten voor strategische partnerschappen en studiereizen nog meer te focussen en te expliciteren. De opleiding erkende dit en gaf ook aan dat ze verdere stappen onderneemt met betrekking tot internationalisering.

De opleiding benchmarkt onder andere door internationale studenten- en docentenuitwisselingen via het Cumulus-netwerk voor docenten en haar jaarlijks Erasmusprogramma voor inkomende laatstejaarsstudenten. De commissie waardeert dat de opleiding zich ook expliciet vergelijkt zowel met gelijkaardige als niet gelijkaardige opleidingen in het buitenland. De keuze om multidisciplinair werken onder andere ook zo in het daglicht te plaatsen, vindt de commissie geslaagd. De commissie stelt vast dat de opleiding de lat hoog legt, maar zich niet laat opzweepen om zich volledig te **spiegelen** met de top van de opleidingen in haar vakgebied, zoals Royal College of Arts in Londen, Aalto School of Arts, London School of Arts, Parsons school of Design, Pratt Institute of Creapole. De commissie vindt het van realiteitszin getuigen dat de opleiding zich niet meet met opleidingen die een ingangselectie kunnen toepassen. Toch stelt de opleiding zich als doel dat haar eigen top 15 studenten het moeten kunnen opnemen tegen studenten van deze opleidingen. De commissie vindt het positief dat de opleiding 'trouw blijft' aan haar eigen doelstellingen waardoor zowel de opleiding als de studenten ruimte hebben om te groeien.

De commissie vindt het unieke profiel van de opleiding een sterk punt en zag een flexibele instelling van de opleiding ten aanzien van het zoeken naar invulling. Momenteel komt de klassieke **definitie van productontwerp** onder druk te staan, de integratie van service-ontwikkeling en nieuwe media is nodig alsook de nieuwe realiteit van kleinere series en customisatie. Uit de gesprekken blijkt dat de opleiding zich zeer bewust is van de vraag hoe zich te verhouden tot de dematerialisering in het vakgebied. De opleiding stelt vast dat ook de lokale ondernemingen op zoek gaan naar service-ontwerp. Omdat er in Vlaanderen momenteel geen opleiding is die service design aanbiedt, interpreteert de opleiding productontwerp soms breder dan een materieel product en zoekt ze naar mogelijkheden om bijvoorbeeld ook diensten te ontwerpen al dan niet verbonden met een materieel product. Zo zullen studenten in het keuzetraject 'Product&Gebruik'

breder gaan en ook services ontwikkelen en zullen studenten in het traject 'Product&Vorm' ook ervaringen ontwerpen. De opleiding verwoordde het als "aanbevelingen naar gebruik en werking kunnen soms interessanter en nuttiger zijn dan eigenlijke producten". De commissie ziet deze uitbreiding als een mogelijkheid, maar stelt vast dat zowel de leerresultaten als het programma daar momenteel niet op afgestemd zijn. Uit de gesprekken bleek dat de opleiding er zich bewust van is dat dan meer nadruk op onder meer analytische vaardigheden en methodologie-ontwikkeling komt te liggen. De commissie meent dat indien de opleiding deze verbreding zou willen waarmaken, zij meer moet focussen op methodologie en andere aspecten die samenhangen met ontwikkeling van diensten. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om bijvoorbeeld een keuzetraject aan te bieden met een aangepast programma. Gezien bovenstaande ontwikkelingen, vraagt de commissie dat de opleiding verduidelijkt welke typen producten zich in het domein van industrieel productontwerp bevinden en wat een productontwerp inhoudt.

De commissie besluit dat het **beoogde eindniveau** van de opleiding volledig afgestemd is op de huidige noden van het werkveld en het vakgebied. De nauwe samenspraak met het werkveld, vooral lokaal, is een sterk punt. De internationale benchmark met andere opleidingen is aanwezig, de doelen van internationalisering kunnen wel nog verder gefocust en verfijnd worden. De commissie spreekt haar grote waardering uit voor de inzet van de opleiding om blijvend de vraag te stellen en te willen beantwoorden tot welk profiel van industrieel productontwerper zij precies wenst op te leiden.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 - Onderwijsproces

De commissie beoordeelt het onderwijsproces van de opleiding Industrieel productontwerpen als voldoende.

De opleiding heeft een **modulaire structuur** verdeeld over zes semesters in drie opleidingsjaren. In het eerste opleidingsjaar volgen alle studenten dezelfde modules. In het tweede opleidingsjaar kiest de student een van de drie mogelijke keuzetrajecten 'Product&Engineering', 'Product&Gebruik' of 'Product&Vorm'. Het derde opleidingsjaar wordt gekarakteriseerd door de module Stage en de module Bachelorproef die vrij te kiezen zijn en elk 12 studiepunten tellen. Het programma bestaat uit een gemeenschappelijke stam van modules (117 studiepunten), keuzetrajecten (30 studiepunten) en vrije keuzemodules (33 studiepunten). De vijf pijlers 'vormgeving en creativiteit', 'engineering', 'mens en gebruik', 'moderne productie', 'mul-

timedia en presentatie' structureren de modules van de gemeenschappelijke stam. De studenten zijn enthousiast over de mogelijkheid om eigen accenten, via de keuzetrajecten en keuzemodules, in het programma te leggen. De modulaire structuur zorgt voor een goede samenhang en volgtijdelijkheid. De commissie vindt het positief dat door middel van een competentiematrix de leerresultaten aan de vakken werden gekoppeld en uitgeschreven. De beschrijvingen en de deelcompetenties komen ook daadwerkelijk in de modules voor. Alles is zeer duidelijk omschreven en de studenten lieten weten dat bij de start van de opleiding de inhoud van de modules voor hen duidelijk is. De ECTS-fiches zijn accuraat en helder, een punt van aandacht is de spelling.

In het eerste opleidingsjaar staat cognitieve ontwikkeling centraal en worden al enkele oefentaken voorzien. De aangeboden modules zijn Ontwerp&Prototyping I en II, Technisch tekenen, 3DCAD I, Technologie I, Vormstudie I en II, Presentatie I en II en Mens. Het opzet is om de student de ontwerper in zichzelf te laten ontdekken. In het tweede opleidingsjaar worden naast het gekozen keuzetraject nog de gemeenschappelijke modules Ontwerp&Prototyping III en IV, 3DCAD II, Creativiteit en Moderne productie gegeven. Er worden ook al projectgebonden praktijktaken met hoge ontwerpcomplexiteit aangeboden. Het derde jaar bestaat uit vijf gemeenschappelijke modules (Ontwerp&Prototyping V en VI, Bedrijfsmanagement, Industrialisatie en Technisch documenteren) een keuzetrajectmodule, een stage gekoppeld aan een Capita Selecta onderzoek en de bachelorproef. De commissie vindt samen met het werkveld dat de opleiding een adequaat curriculum heeft opgesteld dat aansluit op de door hen gestelde verwachtingen.

De commissie vindt het **stage- en bachelorproefconcept** in orde en waardeert dat de opleiding hierin duidelijke keuzes heeft gemaakt. De online stagetool wordt door de studenten, het werkveld en de opleiding als een handig instrument bevonden. De commissie merkt op dat de recente invoering van de twee modules Capita Selecta Onderzoek en Technisch documenteren ter ondersteuning van de stages en de bachelorproeven zeer positief is. Op basis van de gesprekken en het bezoek worden volgende verbetermogelijkheden gesuggereerd: de methode voor het kiezen van stagebedrijven op punt stellen, de studenten reeds in het tweede opleidingsjaar informeren over de stage en de stage- en eindwerkresultaten frequenter bespreken met de bedrijfsbegeleider. Het werkveld liet weten dat langere stages interessant kunnen zijn. De commissie deelt echter de bezorgdheid van de opleiding dat er ook nog voldoende aandacht en ruimte moet zijn

voor de theoretische onderbouwing en kennisontwikkeling. Studenten lieten weten dat de stage en de bachelorproef in tijd beter kunnen aansluiten en gepland worden. De commissie stelt inderdaad een spanning vast tussen de bachelorproefplanning en de co-ownership planning in het zesde semester. De combinatie van drie dagen verplicht op school zijn en zichzelf als student en als groep zelfstandig organiseren staat nog niet op punt. Daarnaast lieten de afgestudeerden weten dat de bachelorproeven grote opdrachten zijn om op je eentje op korte tijd te realiseren. De commissie concludeert daarom dat het verzamelen van meningen bij de studenten, de docenten en het werkveld over de organisatie van het derde opleidingsjaar nuttig is om zo de leervormen en de organisatie van dit opleidingsjaar verder op punt te stellen.

De duidelijke **professionele gerichtheid** van het programma vindt de commissie terug in de vele hands-on opdrachten en het maken van fysieke producten. Studenten lieten weten dat de werkdruk, al vanaf het eerste opleidingsjaar, hoog ligt. Ze vinden het daarom positief dat de opleiding hen goed leert plannen. Het kan wel nog een verbeterpunt zijn om in de planning niet alle deadlines in het begin van de week te leggen. De opleiding ontwikkelde een instrument 'ontwerprodedraad' dat een overzicht biedt van alle opdrachten en deadlines. De commissie vindt dit samen met de studenten een degelijke tool. De opdrachten zijn ook goed aangepast aan de progressie van de student in en doorheen de opleidingsjaren. De opleiding beschikt over een breed aanbod van bedrijfsopdrachten. De commissie waardeert dat de opleiding, zij het in kleinere hoeveelheid, ook non-profit product design en opdrachten rond het thema duurzaamheid kan laten uitwerken. Ondanks de goed uitgewerkte praktisch gerichte programma-invulling zijn er nog enkele werkpunten. De commissie vraagt samen met het werkveld en alumni constante aandacht voor basisvaardigheden in elke opdracht, zoals schetsvaardigheden en concepten met keuzes handmatig kunnen uitleggen. Ook de materiaalkennis- en ervaring kunnen nog verbeteren en er moet strak bewaakt worden dat in elke opdracht de basiskennis van ontwerpmethodologie en definities meegegeven wordt. Uit de gesprekken blijkt dat de studenten niet altijd 'het waarom' van opdrachten of instrumenten begrijpen. Bijvoorbeeld bij de tool Innowiz blijkt dat het nodig is om expliciet te kaderen voor de studenten waarom zij hier gedurende een periode mee moeten leren werken. Het werkveld meent dat openstaan voor soms negatieve feedback en fouten durven maken ook een onderdeel van het leerproces is. De studenten zouden beter kunnen leren omgaan met feedback en voldoende retireren om zo hun eigen design te leren bijsturen. Meer externe beoordeling zou

dit leerproces kunnen faciliteren en versterken. De commissie stelt vast dat theorie belangrijk blijft doorheen de drie opleidingsjaren. De opleiding gaat er ook van uit dat studenten zelf actief blijven bijleren. De commissie vindt dit een waardevol basisprincipe, maar meent dat niet elke student altijd al klaar is voor deze autonomie. Daarom zou ook in het derde jaar meer opgelegde theorie aangeboden kunnen worden, bijvoorbeeld over ontwerp-methodologieën of businessmodellen.

De drie **keuzetrajecten** in het programma worden zowel door de studenten en het werkveld als de commissie gewaardeerd. De studenten lieten weten dat het gekozen keuzetraject vooral in het tweede opleidingsjaar sterk naar voor komt, in het derde opleidingsjaar komen de trajecten weer samen door de opdrachten waarin samengewerkt wordt. De commissie vraagt de opleiding te bewaken dat alle competenties en vaardigheden bij de verschillende trajecten genoeg aan bod komen. Als de drie keuzetrajecten studenten tot een volwaardig industrieel productontwerper moeten ontwikkelen, dan meent de commissie dat er best een differentiatie gemaakt wordt in de leerresultaten naar basiskennis en -vaardigheden en de meer gevorderde kennis en vaardigheden. Zo wordt duidelijk wat de uiteindelijke kennis en vaardigheden zijn van een afgestudeerde industrieel productontwerper in een bepaald keuzetraject. De commissie moedigt aan om blijvend de brede aanpak van de opleiding te bewaken. De studenten lieten weten dat zij de meer gevorderde kennis en vaardigheden van een ander traject, dan hetgeen zij zelf volgen, ook soms willen opsteken. De commissie moedigt de opleiding aan om de potenties van de keuzetrajecten verder te benutten en te optimaliseren. Bijvoorbeeld sterke studenten zouden via een extra traject hun curriculum kunnen uitbreiden.

De opleiding beschikt over een gevarieerde leeromgeving en zet regelmatig nieuwe **leervormen en instrumenten** in om effectiever en efficiënter te werken. Zo organiseert de opleiding bijvoorbeeld haar zesde semester volgens het principe van co-ownership, waarbij de studenten 3 dagen per week werken als een ontwerpbureau. De commissie vindt het experimenteren met nieuwe leervormen en instrumenten positief maar meent dat de opleiding de effecten van de nieuwe leervormen en instrumenten beter kan bewaken en uitpuren. De opleiding dient nieuw ingezette leervormen en instrumenten te evalueren en dan te verfijnen of stop te zetten om te voorkomen dat ongebruikte, verouderde of inefficiënte leervormen en instrumenten de inhoud van de opleiding kunnen schaden. Voorbeelden zijn de effectiviteit van de grootte van de studentengroep in verhouding tot de complexiteit van de opdracht in het co-ownership concept, de materialen-

bibliotheek die niet geïndexeerd is en geen eigenaar heeft en het stilvallen van het gebruik van de multiblog-applicatie. De commissie meent dat het selecteren van te verbeteren, op punt te stellen en af te schaffen leervormen en instrumenten momenteel aan de orde is. De focus op het uitwerken van gepast bevonden leervormen en instrumenten zal er voor zorgen dat deze matuur kunnen worden. Ook de digitalisering dient verder uitgerold te worden. De opleiding is zich hier bewust van en gaf ook aan dat ze hieromtrent verdere stappen onderneemt, wat de commissie het vertrouwen geeft dat de opleiding dit naar behoren zal doen. De commissie vindt het studiemateriaal in orde. De handboeken en naslagwerken zijn actueel en aantrekkelijk en de cursussen gebruiken internationale up-to-date voorbeelden. Toch zijn er enkele verbeterpunten mogelijk. De commissie stelt een variatie aan inhoud en vormgeving van leermateriaal vast en de studenten vragen om op het intensief gebruikte LEHO (Learning Environment of HOwest) een uniforme vormgeving en indeling van lesmateriaal en opdrachten toe te passen. De commissie vraagt ook om bij het gebruik van youtubelinken de accuraatheid zo veel als mogelijk op te volgen.

Het programma heeft de laatste jaren heel wat verandering ondergaan en dat op diverse vlakken, zoals:

- Invoering van 3 keuzetrajecten,
- Invoering van nieuwe leervormen en tools zoals co-ownership en multiblog,
- Invoering van de module Capita Selecta Onderzoek om ruimte voor onderzoek te integreren,
- Invoering van de module Technisch Documenteren,
- Invoering van derdejaars studenten die prototypetechnieken toelichten aan eerstejaars.

De commissie vindt de voortdurende **bijsturing van het programma** en haar leervormen positief, maar wenst de opleiding, zoals hierboven beschreven, te waarschuwen voor het niet strak opvolgen en bijsturen op beoogde effecten en mogelijkheden.

Er zijn geen logisch aansluitende of ideale vooropleidingen, waardoor het instroomniveau en profiel van de studenten zeer divers is. Zowel studenten vanuit TSO-, ASO-, KSO- als BSO richtingen die geïnteresseerd zijn in techniek en creativiteit kiezen voor de opleiding. De commissie waardeert deze toegankelijkheid alsook de aanpak om de diverse **instroom** op te leiden. Zo is er een voorbereidende instapcursus in de vorm van een drie-daagse “bootcamp” en zijn er goed uitgewerkte mentoraten. Via haar pro-

gramma verkleint de opleiding de eventuele tekorten van de vooropleiding, wat zeer positief is. Tegelijkertijd blijkt echter het risico te bestaan dat de voorkennis van de studenten niet voldoende benut en uitgebreid wordt. De opleiding dient er over te waken dat de opdrachten voor iedereen voldoende uitdagend gemaakt worden, zoals bij de technisch geschoolden die kiezen voor het traject 'Product&Engineering'. Studenten lieten weten de diversiteit van hun studentengroep als een groot voordeel te ervaren omdat ze zo van elkaar leren. De commissie raadt daarom aan om via groepsopdrachten de verschillende profielen nog meer bij elkaar te brengen en complexere opdrachten zowel in concept als tijd te laten uitvoeren. De commissie meent ook dat het een opportuniteit kan zijn om de studenten kennis te laten delen in elk opleidingsjaar. Zo is er bijvoorbeeld de vraag van de studenten om de resultaten van hun onderzoek over prototype- of ontwerptechnieken 'verplicht' toe te lichten en te delen met de medestudenten van hetzelfde opleidingsjaar.

De commissie vindt de **instroom-, doorstroom- en uitstroombegeleiding** op punt staan. De ombudswerking kreeg nog geen klachten van studenten. Het mentorship is degelijk uitgewerkt. De initiële openheid van de leraar als mentor werkt, tegelijkertijd is het ook aan de student om toenadering te zoeken. De docenten maken op deze wijze, samen met de studenten, over de drie jaren heen de omslag van gestuurd naar zelfstandig werken. De docenten kennen alle studenten bij naam, wat ook bijdraagt tot een succesvol programma. De commissie waardeert de individuele aanpak, het is een sterk punt dat de opleiding de studenten persoonlijk probeert te kennen en begeleiden. De groei van de opleiding brengt evenwel met zich mee dat deze werkwijze onder druk komt te staan. De opleiding is er zich bewust van dat zij momenteel qua grootte op een kantelpunt zit. Om studenten ook in de toekomst vlot te kunnen begeleiden zal ze een student-opvolgsysteem implementeren. De commissie moedigt de opleiding aan om verder te onderzoeken hoe zij grotere studentenaantallen degelijk kan begeleiden in hun in-, door- en uitstroom.

De studenten, de afgestudeerden en de commissie vinden dat de opleiding de studenten meer dan voldoende **internationaliseringsmogelijkheden** biedt. De opleiding haalt al enkele jaren ruimschoots de EU2020-doelstelling. De summerschool Creative Prototyping en het Erasmus-Intensive program zijn exemplarisch voor de op punt staande internationalisation@home. Uit de gesprekken met de studenten blijkt dat internationale stages realiteit zijn. De afspraken, de documenten en de opvolging hierrond zijn in orde. De opleiding organiseert ook jaarlijkse internationale studiereizen

naar bedrijven in bijvoorbeeld de Verenigde Staten of China. Volgens de studenten en de afgestudeerden hebben deze studiereizen weinig leer-effect. De commissie meent dat, aansluitend op de vaststelling uit generieke kwaliteitswaarborg 1, deze reizen, mits afstemming op duidelijkere internationaliseringsdoelen, aan effect kunnen winnen. De opleiding erkende dit en gaf ook aan dat ze verdere stappen onderneemt met betrekking tot internationalisering.

De commissie ontmoette een ervaren en enthousiast **team** dat waakt over de opleidingsdoelstellingen. Het vaste opleidingsteam telt 12 docenten, 2 gastprofessoren, 1 werkplaatsmeester en 9 projectmedewerkers die aan de opleiding verbonden zijn via onderzoekslijnen. De opleiding heeft in totaal 10,1 VTE voor het begeleiden van de studenten en de student/docentratio is 26,5. Niettegenstaande de goede teamsamenstelling meent de commissie dat meer (internationaal) gastdocentschap, zowel inkomend als uitgaand, het personeelsbestand kan verrijken en de opleiding verder actueel kan houden. Op die manier wordt kruisbestuiving gefaciliteerd en blijven de docenten ook zichzelf spiegelen en uitdagen. De commissie waardeert dat de docenten – via bedrijfsstages, docentenuitwisselingen of onderzoek – kunnen groeien en op de hoogte blijven van wat er in het vakgebied en werkveld gebeurt. Ondanks deze mogelijkheden vindt de commissie dat het team dient op te letten voor routinematigheid en vanzelfsprekendheid. De docenten dienen ook de komende jaren scherp en gemotiveerd te blijven. De commissie meent dat er nood is aan continue bewaking dat docenten voldoende blijven professionaliseren. De commissie raadt aan om bijvoorbeeld gastcolleges nadrukkelijk voor docenten toegankelijk te maken en intervisie over onderzoek en stage kunnen de professionalisering ondersteunen. De studenten lieten weten dat de docenten goed bereikbaar zijn en noemen hen begeleiders in plaats van docenten. Er zijn wel voorzichtige geluiden over soms beperkte beschikbaarheid van docenten. De docenten klaagden niet over de werkdruk ook al meent de commissie dat zij soms met te veel bezig zijn, waardoor ze hun intenties soms niet kunnen waarmaken. Ook de studentenbegeleiding kan daaronder lijden en de beschikbaarheid en begeleiding in ateliers is ook niet altijd voor de hand liggend. De commissie wenst de opleiding te waarschuwen voor een te hoge werkdruk en de mogelijke effecten daarvan.

De opleiding liet weten, dat door het groeiend aantal studenten, de organisatie als klassieke opleiding niet meer werkt, waardoor ze zich is gaan organiseren als een kleine kmo. De opleidingscoördinator is nu voornamelijk een teamleader voor de drie gebieden onderwijs, onderzoek en dienst-

verlening. De docenten kregen ook andere verantwoordelijken, zo werden trekkers aangesteld voor onderwijs, voor onderzoek en voor dienstverlening. De commissie vindt het positief dat de opleiding maatregelen neemt en zich herorganiseert. De commissie maakt de bedenking dat het ook opportuun kan zijn om klein te blijven en verder op te splitsen of een nieuwe opleiding te starten, zodat de persoonlijke begeleiding van studenten behouden kan blijven. De commissie voelde samen met de opleiding de **druk van de groei** en het risico op slachtoffer worden van het eigen succes. De commissie moedigt de opleiding verder aan om te zoeken hoe de opleiding ondanks haar groei kwalitatief onderwijs kan blijven aanbieden.

De **opleidingsspecifieke voorzieningen** in het Industrial Design Center zijn indrukwekkend en zeer goed. De opleiding beschikt over verschillende flexibele les- en werklokalen, een werkplaats, een fotostudio, een materialenbibliotheek, een shop met materialen en uitleenbaar gereedschap en een variatie aan werkplekken voor studenten. De ateliers in de werkplaats zijn uitgerust met de gepaste voorzieningen zoals de laatste nieuwe werktuigen en materialen. De studenten gebruiken de voorzieningen intensief en zowel de opleiding als de studenten betreurden de beperkte begeleiding in de ateliers. Daarom is het noodzakelijk om voldoende begeleiding te voorzien en duidelijke afspraken over het gebruik van de infrastructuur te maken. Aandachtspunten zijn ook de veiligheid en opvolging tijdens drukke momenten in het atelier alsook de continue geluidsoverlast die te sterk is in het volledige gebouw. De commissie vindt samen met de studenten dat er nood is aan meer uitleg over de machines en de materialen over de verschillende jaren heen. De studenten willen al bij aanvang van de opleiding gedurende enkele dagen met machines leren werken. Zij opperden om dit bijvoorbeeld in het bootcamp-programma te integreren of via specifieke (voor)opleidingen in de zomer. Een ander voorstel is om een interactief platform op te zetten, via een website of applicatie, waar studenten informatie en videomateriaal kunnen plaatsen en vinden over hoe de machines in de werkruimte gebruikt kunnen worden en wat er met welke materialen kan gedaan worden. Daarnaast vragen studenten meer duidelijkheid over de gehanteerde prijzen in de shop.

De commissie stelt vast dat het programma, het team en de voorzieningen een heldere samenhang vertonen. De ontwerprodedraad helpt ook docenten en studenten om 'het groter verhaal' van de opleiding te begrijpen. De commissie vindt dat de opleiding een **samenhangende leeromgeving** biedt voor de studenten. Het studierendement is 85%, wat overeenstemt met het Vlaamse gemiddelde.

De commissie stelt vast dat de opleiding een gestructureerde kwaliteitszorgaanpak heeft. De opleiding heeft regelmatig (in)formeel overleg met de verschillende betrokkenen en voorziet voldoende evaluatiemomenten. De opleiding verzamelt systematisch feedback via enquêtes en formele overlegorganen. Voorbeelden zijn de semestriële studentenparticipatieraad waarbij alle modules een voor een worden besproken en de jaarlijkse opleidingscommissie waarin werkveldvertegenwoordigers en alumni zetelen. Er is regelmatig en structureel contact met de alumni en de opleiding voorziet ook netwerkmogelijkheden voor hen tijdens bijvoorbeeld de driejaarlijkse alumni expositie, de designtalks en de jaarlijkse Week van het Ontwerpen. De opmerkingen van docenten, studenten en werkveld worden gehoord en zoveel mogelijk opgevolgd, een voorbeeld hiervan is de inrichting van keuzetrajecten. De commissie vindt het positief dat de opleiding daadwerkelijk aan de slag gaat met de input die ze krijgt. Indien bepaalde voorstellen of bedingen niet doorgevoerd worden, schort het echter aan de terugkoppeling hierover. De informatiedoorstroom en transparantie over deze beslissingen is nodig om het begrip en de betrokkenheid bij de studenten te vergroten. De opleiding is zich hier bewust van en is op zoek naar tools om een vlottere en bredere communicatie met alle studenten op te zetten. De commissie vindt het positief dat de opleiding weet voor welke uitdagingen ze staat en moedigt haar aan om deze met de nodige zorg uit te werken.

De commissie vindt het beknopte **zelfevaluatie**rapport met haar bijlagen een niet op het doel afgestemd instrument. De commissie meent dat de strenge beperking in aantal woorden er voor zorgt dat er weinig ruimte is voor onderbouwing of kritische zelfevaluatie, waardoor de opleiding haar verhaal in meningen dient te formuleren. De commissie stelt vast dat de opgelegde begrenzing haar verhinderd heeft voorafgaand een helder beeld van de opleiding te vormen. Het materiaal tijdens het bezoek en de gesprekken met alle betrokkenen zorgden voor de noodzakelijke inzichten en informatie ter onderbouwing van de commissie haar oordeel.

De commissie besluit dat de opleiding voor de tweede generieke kwaliteitswaarborg een oordeel voldoende krijgt. De commissie waardeert het modulair opgebouwde opleidingsprogramma waarbij ook ruimte is voor personalisering. De commissie vindt de verscheidenheid aan praktijkopdrachten doorheen de opleidingsjaren positief, maar vraagt tegelijkertijd meer aandacht voor de complexiteit van de opdrachten in verhouding tot de groep van studenten. De commissie acht de instroom-, doorstroom- en uitstroombegeleiding als zeer passend en als een sterk punt van de op-

leiding. Voor de verdere ontwikkeling van het onderwijsproces raadt de commissie aan meer aandacht voor de uitwerking van de leervormen en instrumenten te hebben, de atelierwerking op punt te stellen en de informatiedoorstroom over beslissingen te verbeteren. Daarnaast vindt de commissie het belangrijk om de professionalisering van het docententeam op een state-of-the-art niveau te houden en het inkomend en uitgaand (internationaal) gastdocentschap uit te bouwen. De opleiding staat door haar groei voor verschillende uitdagingen in de komende jaren. De commissie heeft het vertrouwen dat de opleiding gepaste beslissingen zal kunnen nemen om de verschillende elementen van het onderwijsproces aan en bij te sturen.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 - Gerealiseerde eindniveau

De commissie beoordeelt het gerealiseerd eindniveau van de opleiding Industrieel productontwerpen als goed.

De commissie stelt een duidelijke afstemming tussen de leerdoelen, het programma en het toetsbeleid vast. De opleiding werkte deze correlatie nauwkeurig uit en visualiseerde deze ook in een overzichtelijke matrix. De opleiding beschikt over een goed vormgegeven **toetsbeleid**. Er is een grote diversiteit in de toetsingsvormen alsook een mix van theoretische toetsen en praktijktoetsingen. De praktijkopdrachten zijn meestal gelinkt aan een case, waardoor de realiteit in de toetsing wordt binnengebracht. De commissie vindt, samen met de studenten, de verscheidenheid van toetsing positief. De toetsing, de examinering en de beoordeling ervan zijn helder voor de studenten. De studenten weten wat verwacht wordt en hoe ze beoordeeld zullen worden, de criteria zijn door hen op voorhand gekend. Uit inzage van toets- en examenmateriaal blijkt dat de beoordeling correct wordt onderbouwd. Op basis van de gesprekken met de studenten blijkt dat het een verbeterpunt kan zijn om de studenten meer tussentijds te beoordelen en te informeren over hun ontwikkelingsgang, zodat dit voor de student transparanter wordt.

De opleiding beschikt over een draaiboek **stage en bachelorproef** waarin het onderdeel **evaluatie** ter dege is uitgewerkt. Bij de stagebeoordeling is er een logische relatie tussen de leerresultaten, de gedragsindicatoren en het beoordelingsformat. Er is ook een scorehulp voor de externe beoordelaars. De beoordeling van de eindwerken is goed gedocumenteerd en de beoordelingscriteria zijn door alle partijen op voorhand gekend. De commissie heeft wel een opmerking over de manier waarop wordt omgegaan met de

variatie in de beoordeling door de drie partijen: opleiding, bedrijf en jury. In de huidige opzet wordt een cijfergemiddelde gemaakt. De commissie meent dat wanneer een van de drie partijen een onvoldoende geeft, dat aanleiding zou kunnen geven voor een extra overleg. Aansluitend hierop vindt de commissie dat de evaluatie van de methodologische aanpak zowel in de stage als in het eindwerk iets meer gewicht kan krijgen. De kennis en praktische inzet van ontwerpmethodologie is immers belangrijk in deze proeven. Momenteel wordt dit enkel geëvalueerd door de opleiding, waardoor dit criterium door de cijfers van de jury en de bedrijven wat ondergesneeuwd geraakt. Daarom raadt de commissie aan om de ontwerpmethodologie meer gewicht te geven.

De **bachelorproeven** die de commissie doornam, werden correct ingeschat. Uit de diversiteit aan onderwerpen blijkt duidelijk dat de opleiding mogelijkheden biedt om eindwerken op maat van de student en het bedrijf te maken. De commissie meent wel dat de proeven nog kunnen winnen aan zorgvuldigheid, zowel naar opdracht als leesbaarheid. Af en toe ontbrak een onderdeel zoals een goede designbrief of een heldere methodologieomschrijving. De commissie raadt ook aan om meer aandacht te geven aan wat de student schrijft. De proef moet leesbaar en navolgbaar zijn voor bijvoorbeeld een bedrijfsleider. Waarom gekozen werd voor een bepaalde methodologie of waarom bepaalde ontwerpbeslissingen genomen werden, wordt niet altijd helder beschreven. Zo werd soms enkel het maaktraject zichtbaar en niet het ontwerptraject. De commissie vindt het zeer positief dat recent het opleidingsonderdeel Technisch Documenteren werd ingevoerd, omdat nu bij elke bachelorproef een bronvermelding wordt opgenomen.

Uit de gesprekken blijkt dat de industrieel productontwerper voornamelijk wordt voorbereid op een regionale job, maar ook te maken krijgt met internationale aspecten. De commissie vindt het positief dat studenten hierdoor zowel lokale als internationale ambities kunnen waarmaken. De alumni lieten weten dat ze bij hun instroom op het werkveld breed inzetbaar zijn en zich creatief sterk voelen, zowel in hun denken als vaardigheden. De vertegenwoordigers van het werkveld typeren de afgestudeerden als mensen die veel weten over (nieuwe) technieken of conceptueel sterk zijn. Het werkveld is tevreden met het profiel en het niveau van de afgestudeerden, de commissie ziet dit ook bevestigd in het feit dat ze snel een job vinden in overeenstemming met hun diploma. De commissie stelt vast dat er duidelijk vraag is naar de afgestudeerden en dat de **inzetbaarheid** van de afgestudeerden hoog is. 1 op 4 alumni studeert verder. Het Industrial

Design Center voorziet ook een postgraduaatsopleiding 'IDC-Masterclass' die aansluit op de professionele bacheloropleiding Industrieel productontwerp en op de academische masteropleiding Industrieel ontwerpen. Uit gesprekken, zowel met werkveld als alumni, blijkt dat deze vervolgopleiding een duidelijke meerwaarde heeft voor de inzetbaarheid op de arbeidsmarkt.

De commissie heeft grote waardering voor de opleiding omdat zij erin slaagt om de brede instroom van studenten op te leiden tot **industriel productontwerpers**. De commissie vindt dit een waardevolle en belangrijke prestatie. De commissie deelt met de opleiding de vaststelling dat de verschillende exposities en catalogen van de werken van studenten en alumni de verwachtingen naar het gerealiseerd niveau expliciteren. De tentoongestelde werken stralen de ambitie uit die de opleiding nastreeft. De door alumni gewonnen prijzen van de afgelopen jaren zijn voor de commissie ook een indicatie van de gerealiseerde kwaliteit. Het werkveld ondervindt, wat aansluit op het beoogde niveau, dat de pas afgestudeerden een paar jaren ervaring nodig hebben om van een uitvoerende naar een leidinggevende functie door te groeien.

Gezien de recente oprichting van de opleiding, beschikte de commissie enkel over een uittreksel uit het intern **benchmarkrapport** van de opleiding vanaf het academiejaar 2006-2007. Gemiddeld 61% van de studenten behaalt zijn diploma, 88% daarvan in drie jaar. De commissie vindt dit een behoorlijk resultaat.

Samengevat concludeert de commissie dat het **gerealiseerde eindniveau** goed is. De commissie waardeert sterk dat de opleiding de brede instroom van studenten opleidt tot snel en goed inzetbare industrieel productontwerpers. De commissie stelt vast dat de opleiding overtuigend haar, op het werkveld afgestemde, ambities en doelstellingen, zoals beschreven in generieke kwaliteitswaarborg 1, realiseert.

Integraal eindoordeel van de commissie

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau	G
Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces	V
Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau	G

Vermits generieke kwaliteitswaarborg 1 als goed wordt beoordeeld, generieke kwaliteitswaarborg 2 als voldoende en generieke kwaliteitswaarborg 3 als goed, is het eindoordeel van de opleiding Industrieel productontwerpen, conform de beslisregels, goed.

Samenvatting van de aanbevelingen in het kader van het verbeterperspectief

Generieke kwaliteitswaarborg 1 – Beoogd eindniveau

- De commissie moedigt de opleiding aan de evoluties die het vak ondervindt, zowel lokaal als internationaal, verder op te volgen en vorm te geven in de doelstellingen van de opleiding. De commissie vraagt daarom aan de opleiding om te verduidelijken wat industrieel productontwerp in hun eigen opleiding precies inhoudt.
- Om de opleiding, zowel regionaal als internationaal, verder stevig te positioneren, raadt de commissie aan de doelstellingen van internationalisering scherper te formuleren.

Generieke kwaliteitswaarborg 2 – Onderwijsproces

- De commissie vraagt de opleiding om de effecten van de gehanteerde leervormen en instrumenten te evalueren, bij te sturen en uit te puren.
- De commissie vraagt de opleiding om de opdrachten voldoende uitdagend te maken voor elke student en raadt daarom aan om te kiezen voor opdrachten die beter aansluiten op de diverse instroom- en doorstroomniveaus, zowel in concept als in tijd.
- De commissie vraagt meer atelierbegeleiding om zo de veiligheid en opvolging van het atelier te garanderen.
- De commissie vraagt om de docenten op een state-of-the-art niveau te houden en het inkomend en uitgaand (internationaal) gastdocentschap uit te bouwen.
- De commissie vraagt een betere informatiedoorstroom over beslissingen.
- De commissie moedigt de opleiding aan, in het zoeken naar oplossingen of nieuwe modellen van begeleiding en opvolging van studenten, om op haar groei te kunnen aansluiten.

Generieke kwaliteitswaarborg 3 – Gerealiseerd eindniveau

- De commissie vraagt om de beoordeling van methodologie iets meer te laten doorwegen in de eindbeoordeling van de stage en het eindwerk.
- De commissie raadt meer zorgvuldigheid aan in de opdracht- en/of methodiekomschrijving en de leesbaarheid van de bachelorproeven.

BIJLAGE

Personalia van de leden
van de visitatiecommissie

Lauren Absillis (1990) volgde op het moment van de visitatie de professionele bachelor Interieurvormgeving aan LUCA School of Arts te Gent. Zij was van 2005-2008 actief betrokken bij vrijwilligersprojecten in Thailand en was ook pillar leader voor Round Square. Sinds 2012 is ze actief binnen de studentenraad Architectuur.

Maka De Lameillieure (1966) studeerde af als burgerlijk ingenieur Elektrotechniek aan de Georgische Polytechnische Universiteit (GEO) en de Technische Universiteit te Dresden (D). Na haar studies voerde ze haar doctoraatsonderzoek uit in de afdeling 'Signal Processing' aan het Fraunhofer Gezelschaft (het Heinrich-Hertz-Instituut) in Berlijn. Haar onderzoeksdomein was 'simulatie van chromakey-systemen voor synthetische stereoscopie'. Tijdens dit onderzoek kwam ze in aanraking met de mensgerelateerde aspecten van innovatie. Dit onderzoek alsook de concrete toepassing ervan zette ze verder in de R&D afdeling van High End TV bij Philips Innovative Applications te Brugge. Hier voerde ze onderzoek naar de link tussen menselijke perceptie en uitgevoerde metingen. Ze heeft binnen Philips ook 'perception research' projecten opgestart in Singapore en Knoxville (US). Sinds 2007 is ze algemeen directeur van Flanders Inshape, competentiepool productontwikkeling en industrieel design. Maka is auteur van meerdere boeken over innovatie en designmanagement.

Regine W. Vroom (1960) is doctor (2001) en ingenieur in het industrieel ontwerpen (TU Delft 1986, cum laude). Na bij Volvo Car gewerkt te hebben als CAD-analist heeft zij diverse functies bekleed aan de faculteit van het Industrieel ontwerpen aan de Technische Universiteit in Delft, waaronder die van Kwaliteitsmanager Onderwijs, lid van het faculteitsbestuur en Universitair docent Industrieel ontwerpen. In die laatste functie is zij door Delftse ontwerpstudenten gekozen tot de eerste 'ontwerpbegeleider van het jaar'. Zij heeft deelgenomen aan zeven visitatiepanels voor de beoordeling van opleidingen industrieel productontwerpen in Nederland en België, zowel op bachelor als op masterniveau, en is daarbij drie maal opgetreden als voorzitter. Op het gebied van onderzoek heeft zij als gast-redacteur vier special issues voor wetenschappelijke tijdschriften gerealiseerd en meer dan 60 ontwerprelevante wetenschappelijke publicaties op haar naam staan. Daarnaast is zij adviseur productontwikkeling geweest bij middelgrote ondernemingen.

Guy Van Wijmeersch (1968) is Director Strategic Design en voormalig Design Director en Product Management bij Barco NV, divisie Industrial and Government. Hij is in 1992 begonnen bij Barco en had verschillende functies in ontwerp en marketing departementen als industrieel ontwerper, control room ontwerper, RnD manager en product manager in België, Duitsland en US. Hij is afgestuurd als master Product Design in Antwerpen en heeft ook een postgraduaat Product Design University of Irvine, California, USA. Daarnaast behaalde hij een master diploma B2B Marketing aan de Vlerick Business school in Gent. Hij is lid van de HFES (Human Factors and Ergonomics Association) en Design Management Institute.

